

Tadeusz Reroń

"Życie w dyspozycji człowieka :
teologia moralna wobec problemów
etycznych u początku życia
ludzkiego", Marian Machinek,
Olsztyn 2000 : [recenzja]

Wrocławski Przegląd Teologiczny 9/1, 181-182

2001

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

Część druga prezentowanej monografii uwydatnia rys społeczno-wspólnotowy wolności. Skoro wolność jest prawem człowieka, to należy ją chronić na terenie wszystkich sektorów życia społecznego. Autor omawia kolejno: wolność myśli i słowa, wolność sumienia i religii, wolność nauki i kultury, wolność życia gospodarczego i społeczno-politycznego. Zwraca także uwagę na tolerancję i pluralizm życia społecznego jako konsekwencję i potwierdzenie wolności. Część tę kończy autor refleksją nad relacją pomiędzy wolnością narodów i państw a współczesnym procesem integracji Europy i świata.

Kończąc prezentację tej pozycji, można by zapytać: co nowego wnosi ta książka do dzisiejszej, jakże już bogatej refleksji nad wolnością, w czym tkwi jej wartość i oryginalność? Otóż, można skonstatować, że w dotychczasowej literaturze dotyczącej wolności zbyt słabo zostały uwypuklone antropologiczno-personalistyczne podstawy wolności, jej ścisłe powiązanie ze sferą aksjologii oraz egzemplifikacje wolności w różnych sektorach życia społecznego. Sygnalizowana książka uwydatnia właśnie te, jakże ważne, wymiary prawdy o wolności. Dlatego należy ją koniecznie włączyć do współczesnej literatury na temat wolności i traktować ją jako pozycję cenną i pożyteczną.

ks. Ignacy Dec

Marian Machinek MSF, *Życie w dyspozycji człowieka. Teologia moralna wobec problemów etycznych u początku życia ludzkiego*, Olsztyn 2000, ss. 117

Ks. dr hab. Marian Machinek, kierownik Zakładu Teologii Moralnej i Duchowości Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego, od dawna interesuje się zagadnieniami bioetycznymi. Posiada wiedzę ugruntowaną studiami na Papieskim Wydziale Teologicznym w Poznaniu oraz na Uniwersytetach w Wiedniu i Augsburgu. Uwieńczeniem jego zainteresowań jest praca pt. *Życie w dyspozycji człowieka. Teologia moralna wobec problemów etycznych u początku życia ludzkiego*.

Autor podejmuje to ważne zagadnienie, gdyż jest świadomy, że żyjemy w epoce wielkich osiągnięć biotechnologii i genetyki, które mają istotny wpływ na nasze życie. Osiągnięcia te niosą ze sobą wielkie nadzieje, ale też i niepokoje. Odkryciom, które bezpośrednio wiążą się ze zdrowiem i życiem ludzkim, towarzyszą dylematy moralne. Bardzo często dylematy te pozostają bez odpowiedzi. Z jednej strony słychać głosy wielkich entuzjastów ostatnich odkryć, z drugiej głosy przeciwników. Okazuje się, że nie wszystko, co jest możliwe technicznie, jest etycznie godziwe. Za szybkim rozwojem medycyny, a w szczególności genetyki, nie nadąża ustawodawstwo, jak też etyka wydaje się być spóźniona wobec moralnych wyzwań stawianych przez odkrycia i wynalazki ostatnich lat w dziedzinie genetyki.

Należy podkreślić, że niniejsza książka zajmuje się jedynie częścią wielkich pytań ludzkości: zagadnieniami etycznymi, związanymi z początkiem życia ludzkiego, ale też z najnowszymi osiągnięciami w dziedzinie inżynierii genetycznej i medycyny. Autor stara się udzielić odpowiedzi z punktu widzenia teologii moralnej i etyki chrześcijańskiej, choć w opracowaniu tym nie mogło też zabraknąć danych z dziedziny nauk empirycznych.

Przedstawione przez autora zagadnienia, rodzące poważne problemy etyczne, są świadectwem prowadzonego z niezwykłą intensywnością na przełomie XX i XXI wieku sporu

o człowieka. Autor proponuje odpowiedzi, inspirowane chrześcijańską myślą etyczno-moralną, która wydaje się być nie tylko konsekwentnie teologiczna, ale również konsekwentnie ekologiczna.

Ks. Machinek swe rozważania rozpoczyna od istotnego pytania: kiedy człowiek staje się osobą? Rozstrzygnięcie tego problemu jest niezwykle ważne, ponieważ stanowi podstawę kwalifikacji moralnej działań dotyczących owej nienarodzonej jeszcze istoty ludzkiej. W dalszej części pracy podjął się niezwykle trudnego zadania przedstawienia zagadnień moralnych związanych z zapłodnieniem *in vitro*, klonowaniem organizmów, terapią genową, diagnostyką prenatalną, poruszył również bardzo istotny problem aborcji. Z racji szeregu kontrowersji istniejących wśród lekarzy, genetyków oraz etyków zajmujących się moralnymi aspektami czy to zapłodnienia *in vitro*, czy klonowania, zajęcie jednoznacznie-go stanowiska nie zawsze jest możliwe. Toteż przedstawienie, przez autora niniejszego opracowania, nauki Kościoła należy uznać za ze wszech miar pożądane i uzasadnione.

Pod względem redakcyjnym książka zasługuje na szczególne polecenie, zarówno dla czytelników, którzy chcą dokładnie poznać poruszane zagadnienia, jak i dla osób, które chcą przeczytać książkę szybko, na końcu każdego rozdziału bowiem jest podane streszczenie zatytułowane „jednym słowem”. Ważne są także krótkie podrozdziały zawierające głos Kościoła w omawianej sprawie. Z tego względu praca ks. Machinka zasługuje na szczególną uwagę. Przejrzystość redakcyjna oraz poruszana tematyka czyni książkę bardzo ciekawą i łatwą do czytania.

Dzieło M. Machinka należy polecić nie tylko teologom czy studentom teologii, ale również lekarzom oraz osobom związanym zawodowo z zapłodnieniem *in vitro* i diagnostyką genetyczną.

ks. Tadeusz Reroń

Wojciech Paluchowski CM, *Filozofia człowieka u Dantego. Próba rekonstrukcji na podstawie pism Konstantego Michalskiego*, Kraków 2000, ss. 237

Antropologia filozoficzna wzbogaciła się o kolejną pozycję książkową, tym razem historyczną. Jest nią monografia poświęcona filozofii człowieka wybitnego, włoskiego poety i myśliciela przełomu XIII i XIV Dantego Alighieri (1265-1321). Autorem książki jest Wojciech Paluchowski, członek Zgromadzenia Księży Misjonarzy w Krakowie, adiunkt przy Katedrze Etyki na Wydziale Filozofii Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie. Główny cel rozprawy – jak zaznacza autor we *Wprowadzeniu* – stanowi rekonstrukcja dantejskiej filozofii człowieka na podstawie pism wybitnego polskiego mediewisty, ks. Konstantego Michalskiego (1879-1947). Postawiony problem może wydawać się na pierwszy rzut oka trochę zaskakujący i może niezbyt ambitny. Autor bowiem podejmuje się zadania zrekonstruowania antropologii Dantego nie na podstawie tekstów źródłowych wielkiego Florentczyka, ale na podstawie pism ks. Konstantego Michalskiego. Jest to więc jakby rekonstrukcja pośrednia. Autor rozprawy próbuje wprawdzie uzasadnić swoje przed-